

Évközi 29. vasárnap

Iz 45,1,4-6

„Előtted megyek...”

Így szól az Úr fölkentjéhez, Ciruszhoz, akinek megfogja a jobbját, hogy színe előtt meghódoltassa a nemzeteket, és megoldja a királyok derekán az övet; hogy megnyissa előtte az ajtókat, és ne maradjon egyetlen kapu se zárva: „Előtted megyek, és megalázom a magasságokat; összetöröm az ércapukat, és a vaszárakat leütöm. Neked adom az elrejtett kincseket, és a rejtkehelyek gazdagságát, hogy megtudd: Én vagyok az Úr, Izrael Istene, aki neveden szólítalak. Szolgámért, Jákobért, és választottamért, Izraelért szólítottalak a neveden. Dicső nevet adtam neked, bár nem ismertél. Én vagyok az Úr, és senki más! Rajtam kívül nincs más isten. Bár nem ismersz, mégis felővezlek, hogy napkelettől napnyugatig megtudják: rajtam kívül nincsen más.”

A Biblia katolikus fordításában Ciruszként ismert uralkodót Kürosznak (Kr. e. 593/576–530) is szokás nevezni, ugyanis ez a kiejtés közelebb áll az óperzsa nyelvhez. Őt tekintik a Méd Birodalom megdöntőjének Kr. e. 539-ben. Ekkor vonult Kürosz Babilon ellen, és október végén vagy november elején Opisznál legyőzte a babiloni hadsereget. Csapatái körbevették Marduk templomát, de nem zavarták meg az éppen folyó vallási szertartást. Ezután foglyul ejtették Nabú-Naidot, akit egy későbbi hagyomány szerint Kürosz kinevezett a dél-iráni Karmánia helytartójává. Kürosz október 29-én vonult be Babilonba, egy héttel később Ugbaru meghalt. Ezzel az Újbabiloni Birodalom is az Óperzsa Birodalom része lett. Erről az eseményről egészen más összefüggésben számolnak be a prófétai iratok, mint a történészek. A prófétai iratok az elnyomott zsidóság iratai, vallási szempontból elemzik a politikai eseményeket, amelyek mögött a történelmet irányító Isten tervét vélik felfedezni, akinek az uralkodók csak eszközök terve végrehajtásához. A száműzöttek újra és újra felidéztek Jeremiás próféta szavait, hogy hetven évig szolgáljanak Babilonban, és ezután Isten meglátogatja népét, és visszaviszi őket hazájukba (Jer 25,11–12). Sőt Izajás próféta több mint száz évvel ezelőtt név szerint is megjövendölte, hogy a szabadító: Kürosz lesz: „Ki ezt mondja a mélységnek: Száradj ki! És kiasztom folyóvizidet... Ki véghez viszi minden akaratomat, és ezt mondja Jeruzsálemnek: Megépíttessék! És a templomnak: Alapja vetessék!”

(Iz 45,1; 44,27–28). A víz kiszáradásának motívumát érdemes összevetni Xenophon (Kr. e. 427–Kr. e. 355) tudósításával. „Elkészültek az árok. Kürosz megtudta, hogy Babilonban ünnepet ülnek, és hogy ivással, vidgatozással töltik majd az egész éjjelt. Erre még aznap éjjel nagy csomó munkással átvágatta a csatornát és a folyót elválasztó töltést. Ennek következtében a víz nyomban kilépett az árokba, és a várost átszelő folyómeder járhatóvá lett. Ezután megparancsolta a perzsa gyalogság és lovasság ezredeseinek, sorakoztassák fel ezredeiket kettes oszlopban, és jöjjenek hozzá, a többi szövetséges pedig csatlakozzon mögéjük, az eddigi rendben” (Xenophon: *Kürosz nevelkedése*). Ez azt jelenti, hogy a folyó elterelése mint hadászati újdonság a történészek tudósításaiban is megjelenik, de a próféták vallási jelentőséget adnak ennek a mozzanatnak. Mindezt azért teszi, mert az új birodalom úgy értelmezte a vallási türelmet, hogy az a zsidók számára is kedvező volt, visszatérhettek a babiloni fogságból, és felépíthették újra a Templomot Jeruzsálemben. Ez a történelmi fordulat kiszámíthatatlan volt korábban.

Legtöbb gondolkodó a történelmi események foglya, mint ahogyan a politikai elemzők is az egyes jelen vagy közelmúlt eseményéből próbálnak következtetést levonni a jövőre vonatkozóan. A történelem menete azonban mindig egészen másként alakul, amelyet utólag talán könnyebb megérteni, de adott időben számos ismeretlen történelmet formáló eseménnyel nem számolnak. Ez a nagy fordulat a keresztény üldözések idején a félelemtől beszűkült gondolkodású hívek számára is nagy jelentőségű lett. Ez segített túllátni a politikai alapú vallásüldözés borzalmain. Megerősítette a híveket abban, hogy a politikusok által elképzelt jövő és az Isten által készített jövő között mindig óriási a különbség. Ezért mindig Isten terveit kell keresnünk a történelemben.